

Täiendusettepanekuid Tõrva valla arengukavale 2024 – 2027

Hillar Kalalt, Tõrva Roosi 1

1. Lõpetame arengukava ametlikus tekstis aastast - aastasse korduva hämamise abstraktse Struve kaare punkti ümber Tõrva vallas (vt. lk 15). Juba 7 aastat tagasi aitasin tollastel vallavanematel T. Tammel ja E. Mihailovil Tallinna tippspetsialistide ja Tartu arhiivide abiga tuvastada maailma kultuuripärandiga seotud Struve kaare ajaloolised mõõtmispunktid 1816. aastast Helme kirikutornis ja Hummuli mõisa nimetul metsakõrgendikul (N 57 kraadi 53` 1,``4; E 44 kraadi 41`0,``6). Vastavasisuline Teadlaste Ümarlaura koostatud brošüür koos ajaloolise andmestikuga – „Struve ja Eesti tee maailma kultuuripärandisse 1816 – 2005“ sai juba 2016.a. mais 30 eksemplaris üle antud isiklikult hr. E. Mihailovile ja hr. T. Tammele.

Ettepanek: Seoses 2024.a. 220 aasta möödumisega maailmakuulsa astronoomi W. STRUVE surmast ning Euroopa kultuuripealinna jõudmisega Tartusse – Struve kaare sünnilinna (koos ühisüritustega L-Eestis!), märgistada 2024.a. kevad-suvel lõpuks ka Tõrva vallas asuvad Struve kaare ajaloolised mõõtmispunktid Helmes ja Hummulis ning varustada nende juurde viivad teed maailma kultuuripärandi objektide vääriliste tähistega. Paljudes Eesti põhjapoolseis paigus on seda turistide ja huviliste suunamiseks juba tehtud.

2. Vallavalitsus esitab pidevalt rahvale arutamiseks vananenud andmestikuga baastekste, kus valla elanike arv on „külmutatud“ 2018.a. tasemel (vt.lk. 5). Samas on neis rohkelt abstraktseid loosungeid kaasamisest, innovatsioonist ja muust toredast-vajalikust, ettevõtmisi endid ajas ja ruumis fookusseerimata, praktiliste sammude ja vastutajatega konkretiseerimata. 2018.a valla rahvaarv - 6185 ja struktuur on jäänud seljataha nagu paljudki inimeste vajaduste tollased rahuldamise võimalused. Viis aastat tagasi oli Tõrvas veel võimalik leida rätseppa, vajalikku ehitusmeest koduaia piirete rajamiseks, taskukohase hinnaga nautida linna ühis-saunas sõpradega vihtlemist ja palju muud. Nüüd on olud radikaalselt muutunud. Suuresti karmistumise, kallinemise, ilmajäämise suunas; linna- ja vallaelanike paljude põhivajaduste (tervishoiu, olme, koduhoolduse jm. teenuste raskemini kättesaamiseni. Tänapäevaks (1. nov. 2023 seisuga) on meid koos vahelpäeval lisandanud paarisaja ukrainlasega valda elama jäänud 5921 inimest. Perearstide nimistutes on arvel vaid 5403. Mida peavad tegema enam kui pooltuhat väljajäänut / hüljatut?

Ettepanek: Esitatud tekst ei vääri 2027. aastasse vaatava arengukavana vastuvõtmist. Heaks võiks / tuleks antud olukorras kiita vaid konkreetsete arendusettepanekute pakett 2024. aastaks. Nende hulka peaks kuuluma loomulikult kujunenud olukorra süsteemne baasuuring ja sellele tuginev Tõrva valla arengukava 2025 – 2030 väljatöötamine ning aasta lõpuks laiapõhine huvigruppidega läbiarutamine ja kinnitamine.

3. Mitmesugused teenusevajadused on inimestel viimastel aastatel kordades suurenenud, kohapealsed rahuldamise võimalused aga kitsenenud. Kaasamise, hoolimise, süsteemse juhtimise ja muud menüüde märksõnad ei vii iseenesest soovitud. Vaja läheb radikaalselt uuenduslikke meetmeid. Asuda **ühistegevuslikul teel** (inimeste endi osavõtul ja vastutusel) **vallarahva majandusliku ja sotsiaalse heaolu tõstmisele**. 2024. aastal võiks vallas alustada teenusemajandusliku ühistu-eksperimentidega (Helme kihelkonna ajalooliste ühistegevuslike traditsioonide ja kaasaegsete teadmiste ning infotehnoloogiliste võimaluste baasil). Selle realiseeritav kavand on rahvakoostööde ja koostööde käigus aktiivses kujundamisjärgus.

Ettepanek: Loome Tõrva valla, tema allasutuste, väikeettevõtete, MTU-de, asjastuuvitatud organisatsioonide (Tõrva Tarbijate Ühistu, Mulgi Elamuskeskuse jt.) ning ärksate vallakodanike koostöös 2024.a. I kvartalis isemajandava HELME MAJANDUS – JA KULTUURIHISTU (keskusega Tõrvas, arenguperspektiivis kogu Mulgimaad ühendavate teenindusvõrgustikega).

4. **Ettepanek:** Koondame laiapõhjalisel kodanikualgatuse põhineva valla inimeste majandusliku ja sotsiaalse iseloomuga teenuste vajaduste tundmaõppimise, hindamise ja rahuldamiseks vajalike tingimuste loomise peatselt Tartu t. 20 vabanevasse majja, luues seal KOGUKONNA KESKUSE – materiaalse ja sotsiaalse tugibaasi Helme Majandus- ja Kultuuriühistu käivitamiseks.

Parimate koostöösoovidega

majandusdoktor
Hillar Kala,

Tõrvas, 9. novembril 2023

Rahvusvahelise Teadlaste Ümarlaua
„Struve kaare maailmapärand“ koordinaator
Eesti Teaduste Akadeemia LUS.-i juures

hillar.kala@gmail.com

53 332 320